



**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
ANDIJON DAVLAT UNIVERISTETI
UMUMIY PEDAGOGIKA KAFEDRASI**

**«ZAMONAVIY UZLUKSIZ TA'LIMNI
RAQAMLASHTIRISH:
PEDAGOGIKA SOHASIDA ZAMONAVIY
TENDENTSIYALAR VA
RIVOJLANISH OMILLARI»**

RESPUBLIKA ILMIY - AMALIY ANJUMANI



2022 yil 13 aprel Andijon

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR NOMIDAGI
ANDIJON DAVLAT UNIVERSITETI

**«ZAMONAVIY UZLUKSIZ TA'LIMNI
RAQAMLASHTIRISH: PEDAGOGIKA SOHASIDA
ZAMONAVIY TENDENTSIYALAR VA
RIVOJLANISH OMILLARI»**

(mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari)

2022 yil 12-13 aprel
Andijon – 2022

	foydalanishning dolzarbligi	
Isomiddinov A.B.	Talabalarida etnomadaniy kompetensiyani shakllantirishning ijtimoiy-pedagogik zarurati	324
Donirov Sh.X.	Pedagoglar jamoasi bilan ishlash laqatini uzluksiz rivojlantirish mexanizmlari	327
	3-ШҶЇБА	
Atakulova N.A., Boymirzaeva N.B.	Talabalarda sog'lom diniy dunqarashni rivojlantirish tizimini takomillashtirish	331
Sattarova I.M., Turg'unova D.	O'quvchilarning tafakkurini shakllantirishda aqliy tarbiyaning o'rni	333
Qo'chqarova F.M., Axmedova F.A.	Sharq mutafakkirlari asarlari vositasida o'quvchi shlarda axloqiy sifatlarni shakllantirish	337
Nurmonova D.A., Qurbonova M.I.	O'quvchilarda bilimga qiziqish va ishtiqli tarbiyalash	340
Umarov A.V.	Ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchining mediamadaniyatini rivojlantirish	343
Nurmonova D.A., Toshtemirova M. T.	Etnopedagogikada diniy ta'limot	347
Azizov R. K.	Zamonaviy o'zbek estrada qo'shiqchiligi va uning ta'lim-tarbiyaviy ahamiyati	350
Madraximova I.B.	"Paxmoq" qissasida naturalistik tasvir badiiyati	357
Toshtemirova N.F., Jamoldinova M.Sh.	Shaxs tarbiyasida aksiologik ndashuvning o'rni	359
Охунов И.А., Кимсанбоева Ў.А.	Мактабгача таълим ташкилотлари услубчи ва тарбиячиларини малака ошириш тизими	363
Qurbonova M.I.	Pedagoglarning metodik ehtiylarining diagnostikasini tashkil etish	367
Soatova Sh.A.	Ta'lim tizimidagi boshqaruv faoliyatining mohiyati. Maktab	371

4. Jurjoniy A.Sh. Islom huquqshunosligi. – T, Toshkent islom universitet, 2002.
5. Jo'raev N. Xalqaro terrorizm va mintaqaviy mojarolar. T, 2000.
6. Zikirlaev A. G'oyalar kurashi. T, Movaraunnahr, 2000.
7. Inson huquqlari to'g'risida xalqaro byulleten.. – T. Adolat, 1992.
8. Islom va dunviy davlat. (xalqaro ilmiy-nazariy konferensiya materiallari). – T, 2003.
9. Islom. Entsiklopediya. – T, O'zbekiston milliy entsiklopediyasi. 2004.
10. Millatlararo totuvlik va diniy bag'rikenglik – taraqqit omili. – T, 2003

ZAMONAVIY O'ZBEK ESTRADA QO'SHIQCHILIGI VA UNING TA'LIM-TARBIYAVIY AHAMIYATI

*Azizov R. K. - T.N.Qori Niyoziy nomidagi O'zbekiston Pedagogika
fanlari ilmiy tadqiqot instituti tayanch doktoranti*

Annotatsiya: maqolada zamonaviy o'zbek estrada qoshiqchiligi va uning ta'limiy va tarbiyaviy ahamiyati, estrada tushunchasi hamda uning amaliy so'zlashuv tilida o'rni xususida fikr bildiriladi.

Kalit so'zlar: zamonaviy musiqa, estrada, teatr, sahna, aktr, tragediya, komediya, mim, xor, orkestr, drama.

Аннотация: в статье ведётся речь о современной узбекской эстрадной пенье, её значении в воспитании, раскрывается понятие “эстрада”.

Ключевые слова: современная музыка, эстрада, театр, сцена, актёр, трагедия, комедия, мим, хор, оркестр, драма.

O'zbekiston Respublikasi mustaqilligining dastlabki kunlaridan barcha sohalarida bo'lgani kabi o'zbek milliy musiqa madaniyatiga har qachongidan ham jiddiy e'tibor qaratildi. Mamlakatning birinchi Prezidenti I.Karimovning tashabbuslari bilan 21-mart umumxalq Navro'z bayrami sifatida keng nishonlandi. “Ramazon hayiti”, “Qurbon hayiti” kabi diniy qadriyatlarimiz qayta tiklandi va ularning Respublikamizning barcha hududlarida Prezident Farmoni asosida keng nishonlanishi tashkil etildi. Bu jarayondan ilhomlangan san'atshunos, musiqashunos, folklorshunos, madaniyatshunos olimlar o'z oldilariga katta vazifalarni qo'ydi. Respublikamiz bo'ylab musiqiy folklore ekspeditsiyalari tashkil etildi. Aholi orasida sho'rolar mafkurasi tufayli qatag'on ostiga olingan, ta'qib qilingan musiqiy meros qayta o'rganildi. Musiqashunos olimlar F.Karomatov, O.Ibrohimov,

O.Matqubov, N.Toshtemirov, I.Abdurahmonov, D.Mullajonov, Q.B.Panjiyev, R.Boltayev, B.Matqubov singari tadqiqotchilar respublikamizning barcha hududlari bo'ylab, musiqiy folklor ekspeditsiyasini uyushtirib, boy va rang-barang ma'lumotlarni yig'ishga muvaffaq bo'ldilar. Ushbu qayta tadqiqot natijasida boy musiqiy merosiyig'ildi. Xalqning turmush tarzi bilan bog'liq bo'lgan mazkur musiqa ijoditini maktabgacha ta'lim muassasalari, umumta'lim maktab dasturlarida kiritib o'qitish tashkil etildi. Xalq ta'limi tizimi umumta'lim maktablarida musiqa darslarini haftasiga o'qitish ishlari jadal olib borildi. O'quv dasturlarida esa xalq qo'shiqlarini o'rganish keng 'lga qo'yildi. Natijada o'sib kelatgan sh avlod tarbiyasida milliy musiqaning o'rni va ahamiyati kun sayin oshib bordi hamda o'zining ijobiy samarasini berdi.

Fransuz etnomusiqa olimi, doktor Frederik Leotar 1997-2012-yillar davomida O'zbekistonning deyarli barcha hududlarida musiqiy folklor ekspeditsiyasi uyushtirgan edi. U o'zbek milliy musiqa madaniyati xususida fikr bildirib, shunday degan edi: "O'zbek xalq musiqa madaniyati nihoyatda boy va rangbarang, eng muhimi u o'zining sofligi va asl holatini 'qotmaganligi tarixiy mo'jiza. Chunki, qariyb bir asr davomida boshqa mamlakat tizimida kun kechirdi. Biz fransuzlar san'atimiz va madaniyatimizni sofligini va aslligini allaqachon unutib bo'ldik. Endi uni boshqa xalqlar madaniyatidan qidirmoqdamiz. Fikrim dalili sifatida fransuz, shvetsar, nemis, ingliz, belgiyalik va boshqa Yevropa xalqini bir joyga jamlab qo'ysak, uni faqat tilidan bo'lmasa, yuz tuzilishi ki kiyinishidan umuman farqlab bo'lmaydi. O'zbek xalqining Buxoro- Samarqand, Xorazm, Surxondar-Qashqadar va Toshkent-Farg'ona uslubidagi kuy-ohang, hatto o'ziga xos kiyinish odobi, gapirish shevasi orqali bir- biridan ajratish mumkin. Bu xalqning tarixan o'zligini 'qotmaganligidan, boy ma'naviy merosini saqlab qolganligidan va hatto o'z madaniy merosiga naqadar sadoqatli ekanligidan dalolatdir",- degan edi. Darhaqiqat, o'zbek xalqi musiqa madaniyati tarixan boy va rang-barang merosga egaligi ayni haqiqat. [1]

XIX asrning ikkinchi yarim yilligida o'zbek musiqa ijrochiligida yangi bir janr paydo bo'ldi va u tez fursatda aholining butun qatlamini qamrab oldi. XIX asr oxirlariga kelib bu tushuncha yakka tartibda, kichik shaklda ijro qilish ma'nosini anglata boshladi. Dramaturg p'esa, rejissir, spektakl, aktr obraz yaratadi. Uchala jarayon bir kishida mujassam bo'lib, u kichik shakldagi tomosha deb ataladi. Tomosha – nomer yaratish san'ati XX asrdan boshlab Estrada deb atala

boshlandi. Nomer yaratgan va uni san'at darajasida namoyish qilgan shaxs estrada aktri deb nomlana boshlandi[1-185]. Ma'lumki, XX asr o'zbek musiqa san'atida keskin yangilanishlar davri bo'ldi, "noan'anaviy" bastakorlik ijoditi hamda yangi konsert shakllari yuzaga keldi. Shu munosabat bilan musiqiy madaniyatga ham "estrada" tushunchasi kirib keldi. Dastlabki paytlarda uning qo'llanish doirasi nihoyatda keng bo'lganligi bilan tavsiflanadi. Bu xususda O.Bekovning quyidagi fikr-mulohazalari e'tiborlidir: "rqin rang-barang, keskin o'zgarishlar asosida tuzilgan, ammo o'zaro bog'lanmagan estrada konserti amalda barcha badiiy ijoditning nazm va musiqadan to sirkkacha qariyb barcha turlari namunalarini o'z komiga torta olishga "qodir" ekanligini namoyish etdi. Va nihoyat filarmonik konsert va teatr spektakllaridan farqli o'laroq tomoshabin va artistlar orasidagi o'ziga xos muloqot, yengil bog'liqlik kabi estrada san'ati ijrochilik tabiatining asosiga aylandi. Shu jumladan, tomosha jarayonida tinglovchi bilan doimiy, bevosita bog'liq bo'lish holati o'ziga xos konferans kabi Estrada janrining yuzaga chiqishiga ham sabab bo'ldi". Muallif "estrada" atamasini sahnaviy san'at kesimida talqin etarkan, uning belgilovchi fazilatlarini sifatida "Jonli, o'ziga xos sodda musiqiy shakllar, gohida mualliflarning rqin, shuningdek, jo'nlashtirilgan intonatsion aylanma hamda "Ommaviy" raqs bop usullarga ndashuvlari"ni alohida ta'kidlaydi. Ushbu fikrlar o'zbek musiqa madaniyating, asosan, 1920- 1950-yillariga taalluqlidir. Ta'kidlash joizki, hozirgi O'zbekiston voqeligida "estrada" atamasi nafaqat sahna bilan bog'liq holda, balki musiqada o'ziga xos 'nalishni tavsif etishda ham qo'llaniladi. Demak, musiqa madaniyatida "estrada" atamasi "tor" ma'noda ma'lum ijro va badiiy unsurlar birligiga asoslangan musiqa namunalarini ifoda etadi. [6: 58-59 6.]

Binobarin, bu o'rinda "estrada" istilohi xususiy tushuncha sifatida namon bo'lmoqda. Shundan kelib chiqqan holda ushbu kesimdagi "estrada"ga oid "musiqiy estrada" tushunchasini qo'llab uning zaminida "jadal usul"ga asoslangan barcha sahnaviy musiqa janrlarining majmuyini anglash maqsadga muvofiqdir. Shunday qilib, "estrada" so'zining lug'aviy ma'nosidan kelib chiqqan holda, ya'ni uning keng ma'noda, umumiy "sahna san'ati" tushunchasi sifatida va tor ma'noda "musiqiy estrada" ya'ni maxsus tayrgarligi bo'lmagan tinglovchi osongina tushuna oladigan (jo'n) hordiq chiqarish maqsadlariga xizmat qiluvchi shaklan va mazmunan oddiy, tez esda qolarli kuy va asosan, raqs bop usullar (zaminida ma'lum qadar "bit", ya'ni

jadal usul)ni mujassam etgan musiqa namunalariga qo'llash maqsadga muvofiqdir. Yana shu narsani a'lohida ta'kidlash joizki, estrada qo'shiqlarida asosan elektron ritmlar ustivor ahamiyat kasb etadi.

Xo'sh, estrada tushunchasi qanday paydo bo'ldi? Avvalo, ushbu savolga javob berishni o'z burchimiz deb bildik. Dun madaniyatida katta o'rin tutadigan bayramlar qadimgi greklarning ham o'z xudolariga bag'ishlab o'tkazadigan asosiy tadbiri bo'lgan. Bu bayramlarni tantanali nishonlash uchun ular, hatto qo'shni shaharlardan mehmonlar chaqirishgan. Natijada, bayramlar xalq o'yinlari ko'rigiga, sportning jismoniy tarbiya turi bo'yicha yigitlar o'rtasidagi musobaqalarga, yasangan qizlarning kiyimlari namoyishiga hamda xor, qo'shiq va raqs ustalarining musobaqasiga asos bo'lgan.

Teatr, aktr, tragediya, komediya, mim, xor, orkestr, drama, sahna, estrada, stadion kabilar qadimiy greklar yaratgan tomosha san'ati atamalari bo'lib, ular hozir ham o'z mohiyatini 'qotmagan. Otning taqasi shaklini eslatadigan qadimgi grek teatrlari 20-25 mingcha tomoshabinni sig'dira olgan. O'rtasi tekis bo'lgan, atrofi tepalik bilan o'ralgan joyni ular jihozlab stadion, ya'ni musobaqa joyi deb atashgan. Uch tomoni tuproq bilan o'ralgan tepalik shaharning bir tomoni tekislikdan iborat bo'lsa, bu joyni jihozlab teatr deb atashgan. Demak, greklar tomoshabinlar o'tiradigan joyni teatr, tekislikning tomoshabinga eng yaqin oldi qismini orkestr, xor joylashadigan maydoncha deb atashgan. Bugun ham shunday, musiqali teatrlarda tomoshabin bilan sahna orasidagi joyga orkestr va xor joylashtirilgan.

Xor bilan muloqotga kiruvchi va uni boshqaruvchi korifeyni, tomoshabinlarga yaxshiroq ko'rinishini ta'minlash uchun, uni orkestrni orqa tomonida maxsus jihozlangan taxta chorpoya ustiga chiqarishgan. Chunki, xorning obro'si baland bo'lib, uning oldida yurish mumkin emas edi. Keyinchalik, korifey va xor bilan muloqot qilishi uchun chorpoya ustiga birinchi aktr ham chiqqan. Sahnada korifey bilan birga birinchi aktrning paydo bo'lishi taxta jihozni yanada kegaytirishni talab qilgan va uni greklar "estrada", ya'ni sahna, tom ma'noda "maxsus ko'tarilgan joy", deb ataganlar. Demak, estrada- aktrlar jamoasi uchun maxsus jihozlab ko'tarilgan joy sahna atamasi bilan hamon o'z mohiyatini saqlab kelmoqda. Qadimgi greklar, "skene" deb, estrada- sahna ortidagi maxsus chodir, ya'ni palatkani atashgan[7: 44-46 b.]. U yerda aktrlar kiyingan va sahna jihozlarini saqlagan.

Keyinchalik estrada-sahna orti maxsus devor bilan to'silgan va "skene" - chodir tomoshabinga ko'rinmaydigan bo'lgan. Bu devorda

uchta eshik qoldirilgan va undan aktrlar sahnaga kirib-chiqib turgan. Ilk bor bu devorga Dionis uchun atalgan qurbonliklar osib qo'yilgan. Shunday qilib devor asta-sekin mavzuga mos o'zgarib, ilk dekoratsiya sahna bezagi vazifasini o'tay boshlagan.

Bugungi kundagi teatr tushunchasi bizda yaxlit tomosha ko'rsatish maskanini anglatadigan bo'lsa, greklarda esa tomoshabinlar o'tiradigan joy teatr, xor joylashadigan joy orkestr, aktrlar harakat qiladigan joy sahna, jihozlar saqlanadigan joy-skena tushunchalari bilan atab kelingan[1, 3].

Nazarimizda, "musiqiy estrada" atamasini tor ma'noda qo'llash pirovardida "pop-muzik" atamasi bilan teng ma'noga va mazkur andozada ijod etilgan asarlarni musiqiy soha darajasida tasniflash kabi qulaylikka erishiladi. Ayni paytda atamalardagi bir-biri bilan uzviy bog'liq kesishuv va tafovutlar ham bartaraf etilishi mumkin.

O'zbek musiqiy estradasining shakllanish jarayonida folklor namunalari muhim zaminbo'lganligini alohida ta'kidlash zarur. Bunda qo'shiq, lapar va ayniqsa sho'x yallalarning raqsbopligi, yengil ohang-usullar qo'l kelganligi juda ahamiyatlidir. Ayni paytda bu holat "o'zbek musiqiy estradasi"ning milliylik asosini ham ta'minlovchi vositalardan bo'ldi.

XX asr boshlarida ijtimoiy-sisiiy vaziyatlar o'laroq shakllana boshlagan o'zbek Estrada qo'shiqchiligini shartli ravishda ikki davrga, XIX asr boshlaridan uchinchi davrga bo'lish mumkin: [1: 89-91 6.]

-birinchisi an'anaviy janrlar - qo'shiq, lapar, yallalar rivojlangan davr;

- ikkinchi davri esa folklor janrlari musiqiy Estrada talablari asosida usluban qayta ishlanish boshlangan davr;

- uchinchi davr mumtoz kasbiy musiqa ashula janrlari musiqiy estrada talablari asosida yengillashtirilib qayta ishlanish boshlangan davrdir. O'zbekiston mustaqillikka erishgan davrdan boshlab yaratilgan estrada san'ati asarlari orasida Vatan, istiqloq, ozodlik, millat, sevgi – muhabbat, lirik mazmun kasb etuvchi qo'shiqlar keng o'rin oldi. Boshqa san'at turlari qatorida eng ommaviy san'at turi – musiqiy estrada rivoji uchun yangi sharoit, yangi tizim joriy etildi.

Shu o'rinda aytish joizki, o'quvchi-shlarni milliy musiqa ta'limi ta'siri ostida Ona-Vatanga muhabbat, kattalarga hurmat, do'stlarga izzat, ota-onaga mehr, millat va dinga nisbatan sadoqat, milliy g'urur va iftixor ruhida tarbiyalashda estrada qo'shiqlarining tarbiyaviy ahamiyati qanday bo'lmoqda. Biz ta'lim va tarbiya jarayonida undan qanday

foydalanmoqdamiz. Umuman olganda, umumta'lim maktablarida turli musiqiy va badiiy tadbirlar, tanlov va musobaqalarni doimiy tashkil etib borish ham yaxshi natijalar beradi. Ayniqsa, milliy musiqa san'ati xususida sh ijrochilar tanlovini umumta'lim maktablari miqsida tashkil etish, o'zbek milliy cholg'u ijrochilik ansambllari faoliyatini 'lga qo'yish, maktablarda musiqa to'garaklarini tashkil etish va unda xalq qo'shiqchilik namunalarini o'rganish ishlarini keng targ'ib etish muhokama etilatgan masalani yanada yaxshilashga rdam beradi.

Musiqiy ta'lim va tarbiyada tizimiylik, ichillik, davomiylik prinsipi har bir darsda o'zining tuzilishi va mazmuni bilan ilmiy asosda tashkil topishi lozim. Musiqa haqidagi bilimlar doirasi, musiqa ta'limi va tarbiyasi keng, atroflicha bo'lishiga e'tibor qaratish asosiy omildir. Bunda inson yaratgan musiqaga oid qoidalar, xulosalar, umumlashgan musiqaviy tajribalar o'z aksini topgan. Darsning barcha o'quv faoliyatlari hamda keyingi darslarning o'zaro mantiqiy bog'lanishi tizimlilik asosini tashkil etadi. Xulosa qilib aytganda, pedagogikaning umumdidaktik prinsiplari, musiqa madaniyati darslarida muhim ahamiyatga ega bo'lib, musiqa va hat uyg'unligini, mehnat qobiliyatlarining rivojlanishi, bundkorlikka 'naltirilganligi bilan katta o'rin tutadi. Uzliksiz ta'lim - ijodkor, ijtimoiy faol, ma'naviy boy shaxs shakllanishi va yuqori malakaviy raqobatbardosh adrlarni tayrlash uchun zarur shart-sharoitlar yaratadi.

Demak, musiqa darslari ham raqobatbardosh kadrlar tayrlashning barcha turlarini, Davlat ta'lim standartlari, kadrlar tayrlash tizimi va uning faoliyat ko'rsatish muhitini o'z ichiga oladi.

Bugungi zamonaviy texnologiyalarning jadal rivojlanib borishi jarayonida shlarni milliy Estrada qo'shiqchiligi sadolari ostida tarbiyalashda har qachongidan ham ko'ra ko'proq e'tiborli bo'lishni talab etmoqda. Maktabda musiqa o'qituvchisi sifatida faoliyat yuritadigan har bir o'qituvchi o'quvchilarni estrada san'ati orqali tarbiyalash jarayonida milliy musiqaga alohida e'tibor qaratishi lozim. Chunki milliy musiqa san'atining mazmunan rang-barangligi, alla, r-r, o'lan, qo'shiq, terma, yalla, terma, lapar, katta ashula, maqom va boshqa qaysi bir janr bo'lmasin, u o'zining dilbar ohangi, sho'x usullari nola-yu, serjilo qochirmalari bilan o'zbekning tabiatini, o'zgaga o'xshamas udum va urf-odatlarini musiqiy ohanglar orqali tarannum etadi va har bir o'quvchi sh uni tushunadi, his hayajon bilan idrok etish va undan qalb to'la zavq-shavq olishi tabiiy holdir.

Ta'lim tizimida shlarni estrada san'ati asosida tarbiyalashda ta'lim va tarbiyaning birligiga erishish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Shuni alohidanazarda tutmoq lozimki, bu tarbiyaning muvaffaqiyati quyidagi pedagogik shart-sharoitlar ta'limoti orqali amalga oshirib borishi mumkin. [5: 14-19 6.] Ular quyidagilardir:

- dastur asosida tashkil etiladigan har bir Estrada san'ati darsining estetik nuqtayi nazardan aniq maqsadga qaratilganligini ta'minlash;

- dars uchun musiqiy materiallarni, o'rgatish metodlarini, uslub va vositalarni to'g'ri tanlay olish; - o'qituvchi tomonidan har bir o'quvchining o'ziga xos xususiyatlarini, musiqiy qobiliyatlarini, ijro va idrok imkoniyatlarini hisobga olishi;

- o'quvchilarda musiqiy estetik madaniyatni shakllantirishga qaratilgan mantiqiy, maqsadga muvofiqlik uzluksizlikning ta'minlangan bo'lishligi;

- musiqiy estetik tarbiya jarayonida o'qituvchi tomonidan o'quvchilarning hissiy, ijodiy va ahloqiyfaoliyatlarining mutanosibligi ta'minlangan bo'lishi ko'zlangan maqsad sari juda muhim ahamiyat kasb etadi.

Musiqiy estrada qo'shiqchiligi tarbiyasida ta'lim bilan tarbiyani mushtarak bo'lishi ta'limning ilmiy ongli, ko'rgazmali, tushunarli, o'zlashtirilgan bilimlarni mustahkam bo'lishi kabi tamoyillarga jiddiy amal qilgan holda olib borilishiga erishish lozim. Musiqa darslarida o'qituvchi o'z oldiga o'quvchilarni musiqiy estetik madaniyatlarini shakllantirishni maqsad qilib qo'ysa, quyidagi asosiy ko'rsatkichlar provard natija ekanligini dda tutmoq lozim:

- o'quvchilarda milliy estrada qo'shiqchiligiga nisbatan qiziqish va havas tobora ortib borishini ta'minlash;

- dasrdan tashqari musiqa mashg'ulotlari jarayonida o'quvchilarning ijodiy faolligini va tashabbusi orta borishida estrada qo'shiqlari va uning mazmun mohiyatini belgilash;

- musiqani diqqat va ishtiqlik bilan tinglash, asarlardan xushsozlik, xushovozlik va undan go'zallikni anglay olishni, unga o'z munosabatini bildirib olish malakalarini shakllantirib borishi; - musiqiy estetik faoliyat uchun zarur bo'lgan bilim malaka va ko'nikmalarni o'zlashtirgan bo'lishi;

o'quvchilarda musiqa san'ati ta'sirida go'zallikka intilish, rostgo'ylik, do'stlikni qadrlash kabi axloqiy-estetik tushunchalarni tarkib topa borishi. Darsda o'zini tuta bilishi, muomala, kiyinish kabi estetik madaniyatning bir qator sifatlarini shakllantirib borishi.

O'zbek milliy estrada musiqasi hamda uni o'qitish, ta'lim va tarbiyaviy jihatlar haqida gap ketar ekan, o'quvchi-shlarda sog'lom didni shakllantirib boorish e'tiborda bo'lishi kerak.

Yuksak badiiy didni tarbiyalashda san'atning hamma turlari muhim va ularning har biri o'z xususiyati va imkoniyatiga ega. Mamlakatimiz maktablarida musiqiy estetik tarbiyani amalga oshirish, o'quvchilarda yuksak estetik badiiy didni voyaga yetkazish uchun zaruriy zamin hozirlab berishning, shlarga san'at asarlarining estetik mohiyatini singdirishning muhim tarmog'idir. [2: 8-9 b.] Shu munosabat bilan maktabda musiqa tarbiyasini amalga oshirishda o'zbek estrada janrida alohida e'tibor berish, ularni dastur talablariga muvofiq musiqaviy bilim bilan qurollantirish, estrada san'ati haqida bilim – ma'lumotlarni chuqur, puxta o'zlashtirishga erishish eng muhim vazifalardandir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Alaviya M. «O'zbek xalq marosim qo'shiqlari» Toshkent, Fan, 1974 y.- 221 b.
2. Ibrohimov O.A. «O'zbek xalq musiqa ijodi» (metodik tavsiyalar I qism), Toshkent, 1994 y. – 62 b.
3. Mirzayeva N.A. Xonandalik uslubiti asoslari. Ma'ruzalar matni. Toshkent. 2008. 48 b.
4. Cat'rine Sadolin. Complete vocal technique. 2012. www.Completevocalinstitute.com
5. Mannopov S. O'zbek xalq musiqa madaniyati. O'quv qo'llanma. Toshkent. Yangi asr avlodi. 2004 y. 100 b.
6. Бегматов С. Хофизлик санъати. Ўқув-услугий қўлланма. 2007 й., 133 б.
7. Umarov M. “Estrada va ommaviy tomoshalar tarixi”. Toshkent. Yangi asr avlodi. 2009 y. 304 b.

“PAXMOQ” QISSASIDA NATURALISTIK TASVIR BADIYYATI

Madraximova I. B. – CHDPI, Boshlang'ich ta'lim fakulteti o'qituvchisi

O'zbek adabitining taniqli vakillaridan biri bo'lgan zuvchi, jurnalist Normurod Norqobilovning deyarli barcha asarlari hayvonot olami va ona tabiat bilan chambarchas bog'liqdir. zuvchining aksariyat asarlarida insonlar va hayvonlar munosabatlari aks ettirilgan. Adib “Paxmoq” qissasida badiiyatning o'ziga xos qonuniyatlaridan kelib chiqib ezgulik va vuzlik o'rtasidagi azaliy to'qnashuv va unda ezgulikning vuzlik ustidan